



บทที่ 1

บทนำ

### สภาพปัจจุบัน และความสำคัญของปัญหา

การศึกษามันเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาบุคคลและประเทศชาติ ทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และอื่น ๆ คนในชาติจะมีคุณภาพแค่ไหนอย่างไร ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐานไว้ว่า

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความสามารถ ความคิด ทัศนคติ ความนิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมกระทำโดยสะดวกราบรื่นโดยผลแน่นอนรวดเร็ว (มิตรครู 2520 : 3)

การพลศึกษาเป็นการศึกษาอีกแขนงหนึ่งที่ช่วยส่งเสริม และสามารถพัฒนาบุคคลให้บรรลุถึงอุดมการณ์ และความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ดังที่ เกษม สุวรรณกุล (2522 : 3) กล่าวว่า "พลศึกษามีส่วนสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพ พลานามัย และด้านคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไป"

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาและบุตรต่าง ๆ ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาพลศึกษาไว้มากมาย อาทิเช่น โพธิ์ชัย จัยสิน (2513 : 139) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาพลศึกษาไว้ว่า

วิชาพลศึกษา เป็นการศึกษแขนงหนึ่งที่สามารถสนองวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของการศึกษา กล่าวคือวิชาพลศึกษาเป็นวิชาการศึกษาที่ใช้องค์กรรวมการออกกกำลังกาย หรือการเล่นกีฬาเป็นสื่อของการเรียนรู้ ผลจากการเข้าร่วมกิจกรรม จะทำให้ผู้เข้าร่วมนั้น มีความเจริญ และพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งบรรลุตามความมุ่งหมายของการศึกษาที่ใดทั้งไว้

จวินทร์ ชานีรัตน์ (2514 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพลศึกษาว่า "พลศึกษาคือ การศึกษาแขนงหนึ่งที่ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวทางกายเป็นสื่อกลางเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ทางจิตใจ ทางอารมณ์ ทางสังคม และพัฒนาการทางด้านคุณธรรม ทางจิตใจ ตลอดจนการเป็นพลเมืองที่ดีด้วย"

อวย เกตุสิงห์ (2521 : 1) กล่าวว่า "...วิชาพลศึกษาเป็นยาและอาหารพิเศษที่ทุกคนต้องการ ถ้าขาดการออกกำลังกายก็เช่นเดียวกับคนขาดอาหาร..."

วรศักดิ์ เพ็ชรชย (2523 : 2) กล่าวว่า "...พลศึกษาเป็นกระบวนการเรียนอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเจริญงอกงาม และพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยอาศัยกิจกรรมพลศึกษาที่ได้ออกเลือกเพิ่มแล้วเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้..."

แนช (Nash 1948 : 52) และเวย์แมน (Wayman 1960 : 39) ได้มีความเห็นตรงกันว่า "การพลศึกษาเป็นการศึกษาแขนงหนึ่งของกระบวนการศึกษาทั้งหมด แต่เป็นการศึกษาที่ใช้กิจกรรมเป็นสื่อ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม"

บุควอลเทอร์ และแวนเคอร์ซวาก (BookWalter and VanderZwaag 1965 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาพลศึกษาว่า "วิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ซึ่งมีความมุ่งหมายสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษา วิชาพลศึกษามีได้เป็นความมุ่งหมายเฉพาะอย่างเท่านั้น แต่มีความมุ่งหมายโดยทั่วไป เช่นเกี่ยวกับการเรียนวิชาอื่น ๆ"

ทอมสัน (Thompson 1971 : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพลศึกษาไว้ว่า "พลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ซึ่งได้อาศัยการจัดกิจกรรมที่ได้ออกสรรแล้ว เพื่อให้เกิดพัฒนาการในด้านการเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้านของร่างกาย และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เป็นพลเมืองดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ"

บราวเนและแฮกแมน (Browne and Hagman 1973 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพลศึกษาว่า "พลศึกษาช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย ส่งเสริมการทำงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ และช่วยฝึกการใช้ การตัดสินใจได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของบุคคลในการเข้าสังคมอีกด้วย"

จากคำกล่าวต่าง ๆ เบื้องต้นจะเห็นได้ว่า วิชาพลศึกษานั้นมีความสำคัญและจำเป็น สำหรับการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนและประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายในการ พัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจและความเป็นพลเมืองดี สำหรับประเทศไทยเรานั้นได้เล็งเห็นความสำคัญของวิชาพลศึกษา ตั้งแต่สมัยการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบแล้ว ดังที่ วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ (2524 : 185) ได้กล่าวไว้ว่า

ประเทศไทยได้จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตั้งแต่เริ่มจัดการศึกษาแบบสมัยใหม่ เป็นครั้งแรก โดยที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดโครงการศึกษาครั้งแรกใน พ.ศ. 2441 และได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาบริหารร่างกาย หรือวิชาพลศึกษาเป็นวิชาหนึ่งในการเรียนระดับชั้น ประถมศึกษา และมีชั้นมัธยมศึกษาด้วย และต่อมาในแผนการศึกษาแห่งชาติแต่ละฉบับ คือ ฉบับ พ.ศ. 2475 2479 2494 และ 2503 ต่างก็ได้ถือว่าวิชาพลศึกษาเป็นองค์หนึ่งของการศึกษาที่โรงเรียนจะต้องให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียนด้วย

สำหรับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2520 ที่ใช้ในปัจจุบันนี้ได้ถือว่าการศึกษาด้านพลศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในแผนการศึกษาแห่งชาติเช่นเดิม โดยได้กล่าวไว้ในความมุ่งหมายข้อที่ 6 ว่า "ให้มีคุณภาพที่ดี มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ" (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 1) และในหมวด 6 ข้อ 51 ที่ว่า "รัฐพึงจัดการพลศึกษาในทุกระดับ การศึกษา และพึงจัดให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปด้วย เพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของการกีฬา สุขภาพพลานามัย และกิจกรรมการพักผ่อน" (กระทรวงศึกษาธิการ : 16) และยังได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาในข้อที่ 11 ว่า "จัดและส่งเสริมสนับสนุนการการกีฬาทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา เพื่อให้เด็กเรียนและประชาชนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ และมีน้ำใจนักกีฬา (พจน ละเอียด 2525 : 78)

เนื่องจากวิชาพลศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 รัฐจึงได้กำหนดวิชาพลศึกษาไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดให้วิชาพลศึกษาอยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2525 ก : 257) ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดให้วิชาพลศึกษาอยู่ในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2525 ข : 3) และในหลักสูตรมัธยมศึกษา-

ตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้กำหนดให้วิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับในกลุ่มวิชาสามัญ (กระทรวง  
ศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2525 ค : 9)

สำหรับการจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียนนั้น พงศ์ เกิดแก้ว (2520 : 82)  
ควรจะประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ดังนี้

1. โครงการสอนพลศึกษาในโรงเรียน
2. โครงการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน
3. โครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน
4. โครงการนันทนาการในโรงเรียน
5. โครงการบริการทางพลศึกษา

อย่างไรก็ตามโครงการสอนพลศึกษาในโรงเรียนนั้นนับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้  
ผู้เรียนได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้ การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา  
ในชั้นเรียนจึงถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด และผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดที่ทำให้ผู้เรียนได้บรรลุ  
จุดประสงค์ของหลักสูตรนั้นก็คือ ครูพลศึกษานั้นเอง

การสอนวิชาพลศึกษานั้นมีความแตกต่างจากการสอนวิชาอื่น ๆ ที่สอนกันในห้องเรียน  
เพราะการสอนวิชาพลศึกษาทั้งครูและนักเรียนต้องอยู่ในชุดแต่งกายที่สะดวกต่อการเคลื่อนไหว  
ห้องเรียนของวิชาอื่นที่สนามกีฬาากลางแจ้ง หรือโรงพลศึกษา ดังนั้นการสอนวิชาพลศึกษาจึงต้อง  
มีวิธีการและขั้นตอนที่ต่างจากการสอนวิชาอื่น ๆ การเรียนการสอนวิชาพลศึกษามีโอกาสที่จะเกิด  
อุบัติเหตุในขณะที่เรียนตลอดเวลา ครูพลศึกษาจึงต้องใช้ความพยายามและความรับผิดชอบเป็น  
อย่างสูงในการสอนแต่ละครั้ง

นอกจากนี้พฤติกรรมกรรมการสอนของครูยังนับว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เป็น  
อย่างยิ่ง ดังที่ วิชัย ทิสสระ (2519 : 165) กล่าวว่า "สมรรถนะทางการสอนของ  
อาจารย์เป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะส่งผลต่อผู้เรียน ถ้าการสอนของอาจารย์ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการ  
เรียนของผู้เรียนจะดีตามไปด้วย" และสอดคล้องกับ ฟิงโจ สิบขวานนท์ และคณะ (2519 : 8)  
ที่ว่า "บทบาทของครูที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน คือ พฤติกรรมการสอนที่ครูแสดงออกใน

ชั้นเรียน อันได้แก่ บุคลิกภาพ เทคนิคการสอน การสร้างทัศนคติของนักเรียนต่อตัวครู และการ  
จัดสภาพห้องเรียน"

จากการศึกษาของกรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 1) ถึงการนำ  
หลักสูตรวิชาพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ไปใช้พบว่า

1. ครูพลศึกษาจำนวนหนึ่ง ไม่มีหลักสูตรใช้เป็นส่วนตัว
2. ผลสืบเนื่องจากข้อ 1 ทำให้ครูพลศึกษาไม่ได้อ่าน หรือศึกษาหลักสูตรวิชาพลศึกษา  
ที่จะทำการสอนมาก่อน การสอนจึงไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้
3. ครูพลศึกษาไม่มีแนวการสอนว่าจะให้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนอย่างไร
4. ผลสืบเนื่องจากข้อ 3 ทำให้ครูพลศึกษาสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนตามที่ตนได้  
เรียนมาจากวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือจากความรู้ที่ตนเองมีอยู่ ใครเก่งก็พาประเภทใด หนักก็พา  
ใครก็มักจะสอนให้นักเรียนเล่นกีฬาประเภทนั้น ๆ และวัดผลในทักษะของการกีฬาที่ตนสอน โดยไม่  
คำนึงถึงสิ่งอื่น ๆ ทำให้นักเรียนสับสนตกเป็นจำนวนมาก และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาพลศึกษาในที่สุด

จากปัญหาดังกล่าววิธีดำเนินการที่จะพัฒนาคุณภาพ สมรรถภาพ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม  
การสอนของครู เพื่อให้การนำหลักสูตรวิชาพลศึกษาไปใช้ได้อย่างได้ผลนั้นจำเป็นต้องได้รับการ  
นิเทศ และแนะนำช่วยเหลือ ส่วนวิธีการในการนิเทศนั้น ทำได้หลายลักษณะ เช่น การประชุม  
ชมรม การสัมมนาทางวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ฯลฯ แต่ที่สำคัญและน่าจะได้ผลมาก  
ที่สุดก็คือ การนิเทศการสอนโดยการสังเกตการสอน เพราะการนิเทศการสอนโดยการสังเกต  
การสอนนั้น นิเทศสามารถรับรู้ และสังเกตเห็นพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาตลอดเวลา  
ทำให้การให้การนิเทศได้ตรงจุด และเป็นการกระตุ้นและควบคุมพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน  
ของครูอีกทางหนึ่งด้วย ดังที่ แฟลนเคอร์ (Ned A. Flander 1970 : 3) กล่าวว่า "การ  
สังเกตการสอน คือการสังเกตวิเคราะห์พฤติกรรมของครู เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพัฒนาการสอน  
ของครู ช่วยให้ครูเอาใจใส่พฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปในแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมให้  
นักเรียนเกิดการ เรียนรู้หรือว่าช่วยให้นักเรียนมีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่กำหนด  
ให้"

นิพนธ์ ไชยพานิช (2528 : 131) ยังได้กล่าวสนับสนุนว่า "จุดหมายการสังเกต

การสนทนาก็เพื่อนำข้อมูลของพฤติกรรมกรเรียนการสอนที่เก็บบันทึก และรวบรวมไว้กันไป  
วิเคราะห์สังเคราะห์ และ พิจารณาวิจัยเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมกรเรียน  
การสอนในโอกาสต่อไป

ในสภาพปัจจุบันแม้จะมีการนิเทศการศึกษาวิชาพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษา แต่การ  
นิเทศนั้นยังไม่ไ้มุ่งไปที่การนิเทศการสอนในชั้นเรียนอย่างจริงจัง ดังที่ ยুক্তี วิวัณปฐที่  
(2527 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่เป็นจริง  
ของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ตามการรับรู้ของครูพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเท  
พมหานคร พบว่า

ครูพลศึกษามีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา  
ในคานตาง ๆ คือ คานการเรียนการสอนคาดหวังในการให้ความรู้แก่ครูพลศึกษาในเรื่อง  
กฎ กติกา ที่เปลี่ยนแปลง แนะนำวิธีการสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ให้ความร่วมมือ  
ประสานงานกับครูพลศึกษาในการทดลองสอนและประเมินผลการสอนคานการวัดผล  
ประเมินผลทางพลศึกษาของการให้ศึกษานิเทศก์จัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการวัดผลประเมิน  
ผลทางพลศึกษาและช่วยทำขอสวมมาตรฐานวิชาพลศึกษา คานความคองการอื่น ๆ ครูพล-  
ศึกษาคองการการนิเทศทางคานการเรียนการสอนมากที่สุด แต่บทบาทในการปฏิบัติจริง  
ของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ยังอยู่ในระดับนอย

นอกจากนี้ สุรพล ศรีพลประพัทธ์ (2525 : ง-จ) ได้วิจัยถึง ปัญหาการจกและ  
คานเนินการโปรแกรมลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พบว่า

จำนวนครูพลศึกษา งบประมาณ โสภทัศน์อุปกรณ์ และอุปกรณ์พลศึกษา มีไม่เพียงพอ ขาด  
สถานที่ทำคานความสะอาดรางกาย สถานที่ฝึกอบุรรมในร่ม และห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย  
ขาดหนังสือและเอกสารทางคานพลศึกษา ที่ใ้ประกอบการเรียนการสอน ครูพลศึกษา  
ไม่ได้รับการนิเทศการสอนและมีงานพิเศษมากเกินไป

จากงานวิจัยที่ค้นพบแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์ กรม  
พลศึกษา นั้นยังไม่ไ้คานเทสอย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจำนวนศึกษานิเทศก์ที่มีอยู่กั  
ปริมาณงานที่รับผิดชอบยังไม่สมดุลกันจึงทำให้ไม่มีเวลาหรือโอกาสในการนิเทศการสอนในชั้น  
เรียน ดังที่ สุทธิพันธ์ มณีพิบูลย์ (2525 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการนิเทศ และ  
การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า "จำนวนพลศึกษานิเทศก์มี

น้อย พลศึกษาพิเศษไม่ค่อยมีเวลามาพิเศษ"

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการพิเศษภายในโรงเรียนกำลังได้รับความสนใจและให้การสนับสนุนในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จึงพอที่จะคะเนได้ว่า แนวโน้มในอนาคตการพิเศษการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะได้รับความสนใจและนำไปสู่การปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ดังที่ นิพนธ์ ไทพานิช (2531 : 18) ให้ความคิดเห็นไว้ว่า "แนวโน้มและความต้องการของการพิเศษการศึกษาในเมืองไทยในอนาคตนั้น จะหันมาให้ความสนใจการเรียนการสอน เพิ่มขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน"

ในการพิเศษการสอนในชั้นเรียนนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้พิเศษควรจะต้องทราบก่อนทำการพิเศษก็คือ ความต้องการและหรือข้อจำกัดของครูในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ผู้พิเศษจะต้องศึกษาและวิเคราะห์หาสิ่งเหล่านี้ให้โลกอมที่จะทำการพิเศษการสอน สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักพิเศษได้ค้นพบความต้องการและข้อจำกัดต่าง ๆ ของครูผู้สอน เพื่อที่จะได้พิเศษและปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูได้ถูกจุดนั้นก็คือ เครื่องมือสำหรับการสังเกตการสอนนั่นเอง

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนและใช้เครื่องมือนี้ตรวจสอบหาความต้องการ การพิเศษการสอนของครูพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เพราะจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ และเป็นจังหวัดที่ตั้งสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 10 ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางวิชาการ มีศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษา ทั้งประจำเขตการศึกษา และจังหวัดรวมทั้งผู้วิจัยด้วย รับผิดชอบในการพิเศษการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ประกอบกับยังไม่ปรากฏงานวิจัยในลักษณะนี้มาก่อนทั้งในจังหวัดและเขตการศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจสร้างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนและใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นนี้ ไปทำการสังเกตการสอนครูพลศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษา

ทอมป์ลาย สังกัศกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

2. เพื่อศึกษาความต้องการ การนิเทศการสอนของครูพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษา

ทอมป์ลาย สังกัศกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

### ขอบเขตของการวิจัย

1. ทำเนิการสร้างเครื่องมือสังเกตการสอนให้มีความตรง (Validity) โดยผ่านความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ และมีความเที่ยง (Reliability) โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการนำไปทดลองใช้ (Tryout)
2. สังเกตพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนของครูพลศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษา ทอมป์ลาย ในรายวิชามังคัม ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
3. ความต้องการการนิเทศการสอนของครูพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาทอมป์ลาย ที่ต้องการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน
  - ก. ด้านการเตรียมการสอน
  - ข. ด้านการดำเนินการสอน
  - ค. ด้านผลสัมฤทธิ์
4. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาทอมป์ลาย สังกัศกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานีเท่านั้น

### คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการการนิเทศการสอนของครูพลศึกษา หมายถึง ความต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูพลศึกษา ในด้านการเตรียมการสอนด้านการดำเนินการเรียนการสอน และด้านผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด โดยคิดคำนวณจากค่าระดับคุณภาพที่ผู้สังเกตการสอนประเมินให้ตามเกณฑ์การจัดระดับคุณภาพตามคู่มือการใช้ เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำไปพิจารณาเทียบกับเกณฑ์พิจารณาความต้องการการนิเทศที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

พฤติกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การแสดงออกที่ครูพลศึกษาใช้ในการสอนวิชา



พลศึกษา ซึ่งมีพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้

พฤติกรรมด้านการเตรียมการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูผู้สอนแสดงออกมาว่าได้วางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าก่อนสอน ซึ่งประกอบด้วย แผนการสอน และการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ก่อนสอน

พฤติกรรมด้านการดำเนินการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูพลศึกษาได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับชั้นการสอนวิชาพลศึกษาและรวมถึงพฤติกรรมการสอนแทรกคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ ในขณะที่สอนในแต่ละคาบด้วย

พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่ครูผู้สอนได้แสดงออกทางด้านการแต่งกาย การควบคุมอารมณ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ความเป็นกันเองกับนักเรียน ความเป็นประชาธิปไตยและการให้แรงเสริม

การนิเทศการสอน หมายถึง การทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้นิเทศจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการสอน โดยผ่านวัฏจักรของการนิเทศการสอน กล่าวคือ การวางแผนการสอนร่วมกันก่อนการสังเกตการสอน การสังเกตการสอนโดยใช้เครื่องมือสังเกต การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนร่วมกัน การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน การวางแผนปรับปรุงพฤติกรรมการสอนร่วมกัน

การสังเกตการสอน หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาในชั้นเรียน ในระดับชั้น ม.4 ม.5 และ ม.6 โดยใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกพฤติกรรมการสอนในคาบนั้น ๆ

ครูพลศึกษา หมายถึง ครูพลศึกษาที่สอนวิชาพลศึกษาในรายวิชาบังคับ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดอุบลราชธานี

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสวนกุหลาบวิทยาลัย ที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในจังหวัดอุบลราชธานี

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนและคู่มือการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งคณะศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ในเขตการศึกษา 10 ผู้บริหารโรงเรียน หรือคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน จะได้นำไปประยุกต์ใช้ในเทศการสอนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโอกาสต่อไป
2. ทราบความต้องการการนิเทศการสอนของครูพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีหน้าที่ในเทศการสอนได้วางแผน และดำเนินการนิเทศการสอนแก่ครูพลศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เป็นแนวทางให้หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา และผู้มีหน้าที่ในการนิเทศวิชาพลศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ได้แก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

### วิธีดำเนินการวิจัย

แบ่งออกเป็น 2 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้
 

ขั้นเตรียมการสร้างเครื่องมือ และคู่มือการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน :

  - (1) ศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และการจัดการนิเทศการศึกษาทางสถานพลศึกษา
  - (2) ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทางสถานพลศึกษา
  - (3) สัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา
  - (4) กำหนดกรอบความคิด และกำหนดขอบเขตของเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน

ขั้นดำเนินการสร้างเครื่องมือและคู่มือการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน :

- (5) ร่างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนและร่างคู่มือการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน
- (6) นำร่างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนและร่างคู่มือการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อความตรง (validity) ของเครื่องมือ
- (7) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือและคู่มือการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ
- (8) นำเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนไปทดลองสังเกตการสอน (Tryout) ในชั้นเรียน

ขั้นสรุปผลเครื่องมือสังเกตการสอน :

- (9) นำผลที่ได้จากการทดลองสังเกตการสอนมาวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability)
- (10) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ แล้วนำไปทดลองใหม่ (กรณีที่มีความเที่ยงต่ำ)
- (11) สรุปผลเป็นเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา

## 2. กระบวนการนำเครื่องมือไปใช้

- (1) แจงโรงเรียนและกลุ่มประชากรให้ทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และระยะเวลาเพื่อสังเกตการสอน
- (2) ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษา แก่คณะของผู้นวิจัย ซึ่งประกอบด้วย คีธธานีเทศก์ กรมพลศึกษา ประจำเขตการศึกษา 10 จำนวน 8 คน และหัวหน้าหมวดวิชาพลศึกษานามัยจากโรงเรียนของกลุ่มประชากร จำนวน 18 โรงเรียน รวม 18 คน
- (3) ดำเนินการสังเกตการสอนในชั้นเรียนครั้งที่ 1 โดยกำหนดเอาประเภทกีฬาหรือกิจกรรมทางพลศึกษาที่เบ็ดสอนเป็นรายวิชาบังคับ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

(4) คำเนิรการสังเกตการสอนครั้งที่ 2 ในรายวิชาเดิม โดยเว้นระยะเวลาให้ห่างกันอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

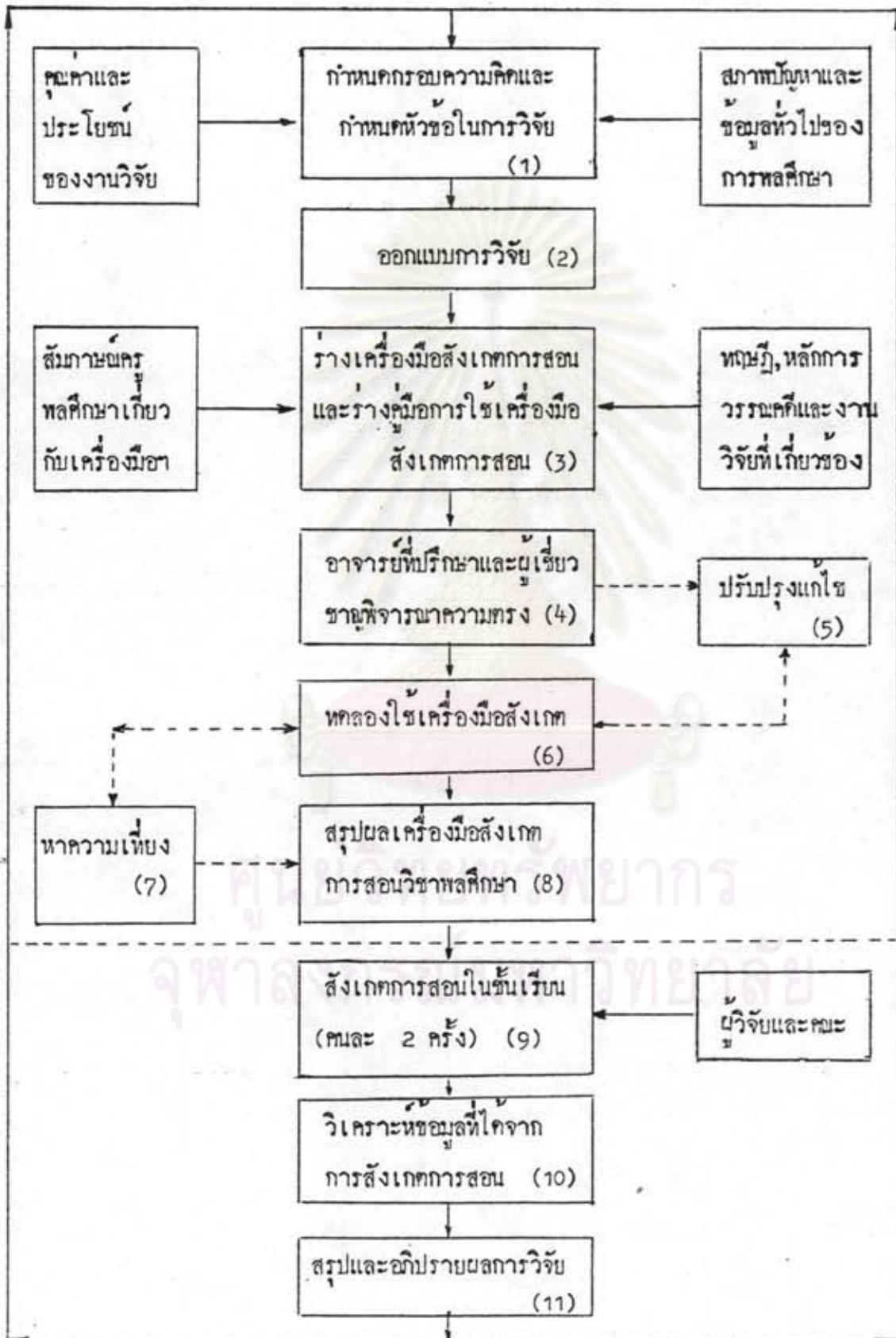
(5) วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนจากข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตการสอนทั้งสองครั้ง ของผู้วิจัยและคณะ

(6) สรุป และอภิปรายผลการวิจัย



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบการดำเนินการวิจัย



กระบวนการ  
สร้างเครื่องมือ  
สังเกตพฤติ-  
กรรมการสอน  
และคู่มือการ  
ใช้เครื่องมือ  
สังเกต  
พฤติกรรมการ  
สอน

กระบวนการ  
ใช้เครื่องมือ  
สังเกตพฤติ-  
กรรมการสอน

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย :

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลและสภาพทั่วไปของการจัดโปรแกรมการเรียนพลศึกษา วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดเป้าหมายรวมความคิด
- ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี งานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ครูพลศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการร่างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน ทำการร่างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน และร่างคู่มือการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน
- ขั้นตอนที่ 4 นำร่างเครื่องมือ และร่างคู่มือการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความครอบคลุมและความตรง
- ขั้นตอนที่ 5 ปรับเครื่องมือและคู่มือการใช้เครื่องมือ จากข้อมูลที่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
- ขั้นตอนที่ 6 นำเครื่องมือที่ปรับแล้วไปทดลองใช้สังเกตการสอนโดยผู้วิจัยและคณะ
- ขั้นตอนที่ 7 วิเคราะห์ข้อมูลที่ไต่จากการสังเกตเพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ (ปรับปรุงใหม่และทดลองใหม่ถ้าค่าความเที่ยงต่ำ)
- ขั้นตอนที่ 8 สรุปลงเป็นเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี
- ขั้นตอนที่ 9 นำเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนไปสังเกตการสอนของกลุ่มประชากรเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 10 วิเคราะห์ข้อมูลที่ไต่จากการสังเกตการสอน เพื่อหาความเที่ยงของการนิเทศการสอนของครูพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
- ขั้นตอนที่ 11 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

## การเสนอผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัย จะเสนอตามลำดับชั้นตอนต่อไปนี้

บทที่ 1 สภาพปัจจุบันและความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน กล่าวถึงเรื่องต่อไปนี้คือ ความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน จุดมุ่งหมายและเป้าหมายของการนิเทศการศึกษา และการนิเทศการสอน กิจกรรมการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน และเทคนิคการนิเทศ ตลอดจนถึงการนิเทศแบบคลีนิก

ตอนที่ 2 การสังเกตการสอนและเครื่องมือสังเกตการสอน

ตอนที่ 3 การผลศึกษา กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการผลศึกษา การจัดผลศึกษา ในโรงเรียน หลักสูตรวิชาผลศึกษา พุทธศักราช 2524 การสอนผลศึกษาในชั้นเรียน วิธีสอนผลศึกษา จุดประสงค์การสอนผลศึกษา การดำเนินการสอนวิชาผลศึกษา การเขียนแผนการสอนหรือบันทึกการสอนวิชาผลศึกษา บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของครูผลศึกษา

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็น พฤติกรรมการสอนในวิชาอื่น ๆ พฤติกรรมการสอนวิชาผลศึกษา และงานวิจัยในต่างประเทศ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลในกระบวนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. วิเคราะห์ความตรงและความครอบคลุมตามเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือและคู่มือการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน

## 2. วิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือสังเกต

พฤติกรรมกรรมการสอน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในกระบวนการนำเครื่องมือไปใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของครูพลศึกษา

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการสอนและความต้องการการนิเทศ

ก. พฤติกรรมด้านการเตรียมการสอน

ข. พฤติกรรมด้านการดำเนินการเรียนการสอน

ค. พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลสรุปโดยรวมของพฤติกรรมกรรมการสอนและความต้องการการนิเทศในแต่ละด้าน และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอน และความต้องการการนิเทศ ทั้ง 3 ด้านรวมกัน

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ กล่าวถึง วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย โดยสรุปเป็น 2 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
2. กระบวนการนำเครื่องมือไปใช้ในการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลกระบวนการสร้างเครื่องมือ
2. อภิปรายผลกระบวนการนำเครื่องมือไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบการเรียนการสอนพลศึกษา
2. สำหรับผู้ที่ประสงค์จะนำเครื่องมือไปใช้
3. สำหรับนักวิจัย